

جمعه ایرتسی — ۱ کانون ثانی ۱۹۲۷

جلد : ۷

دردنجی سنه — نومرو ۷۷

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام

پوردی یاننده کی بناده

خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد مسیح

مجله علمی

آبونه شرائطی سنه لکی ۲۰۰،

آلتی آیلتی ۱۰۰؛ فوق العاده

نسخه لراچون ۵۰۰ و ۳۰۰

غرو شدو .

مجموعه من هیئت نتیجه طبیبی تفسیب

ایدلمه یی اثرلر اعاده ایدلمز .

هر آیک برنجی داوره بشیمی کونلری هیقار، علمی، ادبی، اقتصادی، فنی رسمی مجموعه دور

بر مفرورك او زرنده بولونمخش مکتوب

آهنگ بولق احتیاجندهم که بوکا اصلا راست
کلهمدم . معلقا بولنردن بری ، بعضاً مادی
وارلق ، بعضاً معنوی وارلق اوستون کلبور .
برقادینی سومک ایچون اوندن ایستهمک
حقمز اولان ذکا اصلا ارکک ذکایی
دکدر . ارکک ذکایی برقادین ایچون هم
فضلهدر . هم اکسک . برقادینک آجیق ،
شوخ ، حساس ، انچه ، آلیغانن بر ذکا
طاشپاشی لازمدر . او ، فکرلرنده نه قوته ،
نده تشبه محتاجدر . اونک ایچون پک لازم
اولان ایلمک ، ظرافت ، شفت ، سوس
و ، اونی برابر پاشادینی وجوده آرز زرنده
امتراج ایتدیردن تمثیل قابلیتدر .

وجود ایچون لمس نه ایسه روح ایچون
عینی ماهیتده . بر ملکه اولان « فراست »
قادینک انک بویوک وصفی اولمالیدر . بو خاصه
اوکا ذکا ساحهسده بیکلرجه مینی مینی
تفصیلاتی ، زوایه لری ، کنارلری ، رنگلری
و شکلاری اوکره تیر .

کوزهل قادیتر اکثریا کندی شخصریله
متناسب بر ذکایه مالک اولمالر . حالوکه انک
کوچوک بر آهنگ و تناسب خطاسی بنم
روحی ایلکله ضربه ده زده لر ، قاناتیر . دوستلنده
بونک اهمیت یوقد . دوستتاق ، ایچنده
فضیلتلرده ، قباحتلرده یازیلی اولان برعهده
نامه در . بر دوست ایلکلی اعتباره آلتنارقی ،
کوتولکلری اهل ایدیلرک محاکمه اولونایلیر .
حقده درین برصمیمت جاذبه سنک ویردیکی
نشئه ایچنده حکم ویریلیر .

سومک ایچون کور اولق ، تمامیه کندی
تسلیم ایتک ، هیچ برشی کورمه مک ، هیچ
برشی دوشوممه مک ، هیچ برشی آکلاماق
لازمدر . کوزهللرکله اولدینی قادر ضعیفلرکله ده
طایپنا بیلیمک ، بوتون محاکمه کنی ، بوتون
تفکری ، بوتون فراستی قایب ایتک ایجاب
ایدیور .

خانم افندی ، سزکله آلائی ایدوب ایته .
دیکی صورتیور سزک ؟ هیچ برزمان عشقه
طوتولماش بر انسان بولونایله چکنی ظن
ایتورمیسکز ؟ باقی ، ایشته ، بن اصلا سومه دم ،
اصلا !

سومک نعدن ایلری کلبور ؟ هیچده
بیلیمورم . آدینه عشق دینیلن قلب سر -
خوشلغنه اصلا طوتولماد ! برقادین خباتک
انسانی آدینی رؤیایر ، حمار و جیلغلنقلر عالنه
هیچ کیرمه دم ! بنم ایچون بردن بره بوتون
سعادتلردن داهایوکسک ، بوتون یارادیلشلردن
داهاکوزهل ، بوتون کاشاندن داهاهمیتی
بر حاله کش بر وجوده قانوشق ، یاخود
ملاقات برنده اونی بکله مک هیجانیه سودالی .
حمالی ، آتشی بر جنت حباتی یاشامدم !
هیچ بریکز ایچون هجران چکمد ، آغلا -
مام . هیچ بریکزی دوشومنه نرک کوزلرم
آجیق کبجهر کیرمدم ، اوایبر اوایتماز خاطره -
لر بکزله تورلنمخش صاحب لری خاطر لایمورم .
کله جککز وقت دیویولان سعادتلر بجنون ایدن
هیجانلری ، اوداده خفیف برمنکشه وقادین
فوقوقی بر اراقرق قاجوب کیندی کیزک زمان
دیویولان تأسفک لاهوق مالیکولیا سنی
طامادم .

اصلا سومه دم .
نیچون سومه دیکسی جوق دفعه بنده کندیجه
صوردم . دوغرو سنی سوبیلیم ، فضله برشی
بیلیمورم . بونکله برابر سبیلر بولدم . فقط
بوسبیلر مافوق الطبعیه تعلق ایدیور . وبلکه
بوندن سز هیچ ذوق آلماسکز .

قادینلری بویله محاکمه ایدیشم ، ظن ایدیور -
دم که اونلرک کوزهللرکنی داهای جوق طایقی
ایچوندن . بوسوزمندن دولایی عفو بکیزی
رجا ایدم . ایضاح ایدیم ، بوتون پاشا -
یانلرده برمادی برده معنوی وارلق کورولور .
سومک ایچون بویلی وارلق آراسته دایله بر

صایقه درکن

صوک بر امل وار .. سکا آجهم اولور اعا ،
لاکن دبیهم ... سوبیلیمورم . قیزما ، دارلا :
سوده سیمه ارک ، کولکلی بن کیمه یاردم ؟
اللهه دکیل ، بن سکا هر خطله طایبردم ! ..
لاکن سنی سومک ، سنی طایقی ، بونه شکل ،
دو حله حیات او زماندیری بر کول !
کولکده آتش اولار ایان ، سوکیم اولار :
بن صولادم ، سنه قوزوم آغلامه صولام .
بن عاشقک اصلا اولامام ، چونکه : نهایت
لغت یاغور کولکه ، هر خطله ده لغت ! ..

ای صوک کیمه مک خانی برارجه ضیا ویر ،
روح اوشیور ، سن آتشی برغری کوستر .
هیچ بیلیمورم صینعلی بنم کیمه طوتون ؟
کولکلی بیجا ، بوقه جهان ملکیزی بجنون ؟ ..
ای صوک کیمه مک بیلدیزی ، سودا که یاندر ،
اولسم بیلکه یاقی بیجا ، هر حرکتکله او یاندر ! ..

صوک حاشتا شفقدر دوغور شیدی اوزاقده ،
برباشقه آتشی وار او یانان پنبه دوداقده !
ای ماقی سبارده سعادت طاشپاشان روح
کولک ، دیله کلک بیکی هجرانی و مجروح ! ..
لاکن ینه بر فرق ، بر آتشی وار آرازمده ،
بر باشقا شکایت یاشایور خاطر مزنده :
سن باشقه امل ، باشقه هوسلرله دولاشدک ،
قان رنگلی بیچکله یانان چولاری آشدک .
اولجه صانایر سنی بختک بیکی تاجی
هجرانله کولکدن و دورولوب یاندی عود آغایی ..
هر خاطره مک عکسی یانان افق قانندی ،
چیلغینه دوداقلر اوزاتوب بوسه کی طایندی .
بوغورون کبجر غمه امل آلدی سکدن ،
صور : قاج کشی روح آلدی زهردن نفکدن ! ..
انک صوک ، انک کیندیک ایلارده طایقیدی :
آرقا کدن او رسکه سونی عشقکله یاقیدی ..
لاکن نه ایچین سنده کونشیر کی یانک ،
سودایه دکیل ، هر آجی خویلیه دایاندک ؟ ..

بن : « صوک کیمه مک خانی » اولجه دیمدم ،
بالایی یاکیلیم ، بوکا قادر اوله جی کیم ؟ ..
سن حیلرک خانی ، بر شیی دکیلک ،
عفریتلرک انودجی بر ساخته شکسک .
کیت ، آرقی اوزانلرده بیقلر غمه بوکولدم ..
بیگ بر امل آغلادی کین بیل بو کولکده ،
شیمدیه نیر سوک ، نه بر صوک دیله مک وار ،
هر یردن اسن : خاطر هار مدفی روزگار ..
شعرمه آهو رنگلی شفقدر بیله صولدی .
بیگ بر املک قانی بیگ سوکیم اولدی ! ..
۳ کانون اول ۱۹۲۶ شمسی

شېبه سز پوښ، روحه اوږه مېله لوبړه ن ازی طبیعت،
لاهوری نغمه لری آکلانمازل .

نوروش چاپلر پوښه پالکښ دولاشارق
آغاچلرک خېشیر یسندن ر قادی خای سه زمزلر ..

کنج قادیکن بو سوزلردن نفرت ایتمه سنی
بکله یوږدم . هیچده اوپله اولمادی . « نه قادر

دوغرو ! » دیبه میریله اندی . حېرت ایچنده
قالشدم . عجباً آکلامشی ایدی ؟

صندالیمز آغیر آغیر ساحله یافلاشمش
و بر سکود آغاچه چاربارق طورمشدی .

قوللامله کنج قادیکن بلنی طوئدم دوداقلریمی
یاواشچه بویتونه یافلاشدردم . فقط او ،

حدتلی وشدتلی بر حرکتله یخی صارصدی :
« براقکښ دییورم ! نه قادر قاباسکښ » دیبه

باغیردی . بن اونی کنسیده دوغرو چکمه که
اوغراشوږدم . کنج قادیکن قوللریک آرا .

سند ه جابا لور ، قورتولق ایچین آغاچک
دالرینه ساریلوردی . آرقالیدی صندالیمزده

دورپله جکدی . « سزی باطیریم دها ایی ؛
شیمدی بن مسعود بر رؤیا کو . یوږم ..

اوخ ، نه خوش رؤیا ... » دییوردی . صوکرا
دارغین بر سسله علاوه ایندی : « دها

دهمین بکا او قودیفکښ مصرعلری اوتوتد .
یکڅمی ؟ » دوغرو سولپه یوردی . صوصدم .

« هایدی کورکاری آل ! » دیدی . یکیدن
کوره کره صاریلدم .

کېچینی پک اوزون ، کندی وضعیتی
کولونج بولغه باشلادم . کنج قادیکن نهایت

صوردی :
— بکا وعد ایده میسکښ ؟

— اوت ، ناصیل وعد ؟
— سزه مساعده ایده رسم شولپه عقلای

اوصلی طوراجفکښی وعد ایدیورمیسکښ ؟
— نه دیکښ ؟

— ابشته : بن قایفک ایچنده ، سنک
یانکنده صیرت اوستی یاخاتم ، ویلرلرلی

تماشا ایده حکم .
— هیجانله :

— حاضریم ، دیدم .
— نه دیدیکمی آکلانما دیکښ ، دیدی ،

یان یاته یاخاجښ . فقط دوقومقدن ، قوجاقلر
فقط یانمده کی قادیکن خوشمه کیتدیکندن فضله

قیزمایوردم . صندالک قاناپه سی اوزورینه
واونک تام قارشیشنه او طوردم . کوره کاری

آلدم و حرکت ایتمک .
اعتراف ایدرم که منظره پک خوش ایدی .

آغاچلرله دولر بر آدانک ساحلی تعقیب
ایدیوردم . ایچیرلردن بلبل سسلری

کلپوردی . صولک جریانی ، کوموش رعشه .
لرله اوږه پره نهرک اوزرنده بزی قاپدری .

پیوردی . برق ویکشوق سسلویه اوتوشن
قورینلر ، بز یانلارشدقه اوئلر ایچنه

صجرا یورلردی . اطرافرده آقان صولر
آکلانمازل ، اندیشلی بر اوغولنی پاپور

وږه مېله ، اسرارلی رقرورقوسی ورییوردی .
ایلیق کیچه نیک ومهتاب آلتنده یارلایان

نهرک طمانی جاذبه سی روحزه ایشله دی .
بولپه چه دالعه لانه رق تخیلاته دالقی و یاننده

دلبر ونرمین برکنج قادیکن وجودینی حسن
ایتمک نسمادتدی !

بن کیچه نیک صولغون یارلاقانی وکنج
قادیکن جاذبه سی ایچنده ، براز بولانمش ،

براز سرخوش براز هیجانلی ایدم .
« یانمه او طوریکښ ! » دیدی ، اطاعت

ایتمدم . « بکا شعر سولپه ییکښ ! » دیدی .
فقط بونی فضله بولپوردم ، ردا تیک ایستدم .

او اصرار ایندی . قردن قفایره عکس
ایتمش برحسبات موسیقایی ، بروحی حرکت

ایسته یوردی . نهایت راضی اولدم . آلاهی
اولسون دیبه « Louis Bouilhet » ک

کوزهل بریارچاسنی او قومغه باشلادم . ایشته
صوک مصرعلری :

براسم میریلانورق علی کوزلرینی بریلرلرده دیکښ اولان
فهرمانانی شاعریدن نفرت ایده دم .

ترکیسنده بر « لیزهت » یاخوده « یونو » [۱] طائیدانی وقت
اونک ایچون یونهایتمز طبیعت یوم بوشدر .

بو کیمه سز طورافله علاقه دار اولنی ایچون
البته لرنی آغاچلر آسارق ،

ناکله رینی یشل اوئلر اوزرنده راقرق
چالیشان انسالر کورده ونشته لیدر

[۱] « لیزهت » و « یونو » کوزهل ، چاپچین ،
آشفته قادی تیپلری ..

بن بویه کورکچی حرکت ایتمک مستعد
دکلم . بوتون مناسز و منطقسز انجذابله
قارش عاصییم .

هپسی بوقدار دکل . بن اوقدار پوکسک ،
اوقدار انچه بر فکرک آهنکی ایچنده مکه

مفکوره می هیچ بر شی ، هیچ بر زمان
حقیقت حاله کتیرمه جکدر . فقط بکا دلی

دیبه جکسکښ ! دیکلپیکښ . بنم فکریمه کوره
بر قادیکن لطیف و شوخ بر روحه ، جاذب

بر وجوده مالک اولابیلر ؛ فقط عینی زمانده
بوروح ایله بوجود آراسنده تام بر آهنک

بولونماه بیلر . دیکل ایسته یورمه کورونلری
معین بر شکله پایلشم اولانلر عینی طرزده

دوشونمایدلر . شیشمانلر ، ضعیف لک قو .
الاندقلری عینی کدلی ، عینی جهللی

قوللانقی حقنه مالک اولما لیدلر . خام افندی !
سزک کوزلریکښ ماویدر ، بناء علیه حیاتی

سیاه کوزلره مالک اولدیشکښ حالده کی کی
کوره من ، اشیا و حادثاتی اوپله محاکمه

ایده مرسکښ . باقیشلرکښک آتانی ، محبوبری
اولارق دوشونجملرکښک آتاشنه تقابل ایدهم .

بونی حسن ایتمک ایچون بنده بر آو کوپکی
شامه می وارد . ایسترسکښ کولیکښ ، بو

بولپه در .
حاجاتمه بر کون ، بر ساعت سودیکمی

ظن ایتمدم ، بر تصادقک جریانه خیرم اولپه رق
قاپلدم و بر شفق زمانک یاراتدینی سراب

ایچنه مسخور و مستغرق دوشدم . بو قصه
تاریخی ایسترسکښ سزه آکلایم .

بر آفهام کوچوک ، کوزل و هیجانلی بر
قادینه تصادف ایتمدم . شاعرانه برهوسله

اولاحق ، نهر اوزرنده بر کیچه کزیتیمی
ایسته یوردی . بکا قالسایدی بر اودا ایله بر

یاغانی ترجیح ایلدرم . بونکله برابر صندال
کزیتیمی قبول ایتمدم .

حزیران آبی ایدی ، دوستم دها جاذب
اولابیلیمک ایچون مهتابلی بر کیچه انتخاب

ایتمشدی . ساحلده برقریر لوقطه سنده یکمزی
یکدن صوکرا ساعت اونه دوغرو صنداله

کیدرک . شوحر کتمزی پک مناسز بولپوردم .
— ۱۲۴۶ —

اجتماعات

مللر حیاته ده اجتماعی تحاول ءك

غللری نه لدر ء ؟

۲

تحف بر تدنی حالی ده اشارت ایدم :
اوده ماضیک ایسته نه رگ عود تدر . فرانسه ده
آز طاینان بعضی ایللی مؤلفر « اختلال کارانه
ارتجاع » نظریه سی ایلری یه سور دیلر . اختلال
حالنده بولنان بر مملکت اسکی سیاسی مؤسسه
لری ایسته نه رگ آلابیلر ، بو صورتله فرانسه
جمهوریتی اسکی روما جمهوریتک حقوقی ،
تشریعی طرز لرخی احیا ایتدیکنی ظن ایدم ،
بالخاصه تشکیلات اساسیه سنده « قونسولوسلق :

consulat ، « محکمه و حکم : tribunat ،
« اعیان : sénat » تمیرلری ده بوروجی حاتی ،
نقطه نظری صراحه « کوستر مکنده در » ره ستو .
واسیون « اداره سی اسکی حکومت طرز یزی
اعاده ایتک ایسته دی . ایکنجی جمهوریت ،

ایلک جمهوریتک اسملری ، عنوانلری
مجلسلرینه ویدی ، ایکنجی امپراطورلق
برنجی امپراطورلق قویه ایتک ایسته دی .
عرض اولنان بو کوروش محدود بر فائده سی
اولابیلر . فقط بو کوروش تعمیم ایدیلر سه
تکاملک عمومته عائد بر تلقی و اصل اولونور .
بو تلقی بشریتک تاریخنده ، کیمش ، قایب
اولش مقدم شکلره عودت کورون بر تلقیدر که
مختلف اجتماعاتجمله کوره مختلف شکلر

آلمشدر : اوکوست فونت [۱] خو جاسی
هازری سیموندن مهم اولویور و « عضوی :
organique » . « تنقیدی : critique »
دیهه آیریدنی ایکی دوره آراسته در بر تناوب
حصوله کلیدیکنی قید ایدیور دی : برنجی
دوره ده اجتماعی بر اغودج وجود بولور .
ایکنجی دوره ده ده بو اغودج محو اولور ،

[۱] : قوت علم و فلسفه تاریخنه اسمی
سیلنیز بر صورتده قید ایتش قولز بر سجاد .
اجتماعالکده پایسیمر . « معیت فلسفه دسلری »
ایله « معیت سیاست سیسته سی » عنوانلر ده کی اثرلری
اک فضل اوقوعیش ، فیکر عالی آوزنده اک درین
ایزل بر افش کتابلریدر .

بکزه دن طوتوشمش بولو طلر سناک اوت سنده
بر یسنده بایلیوردی . نهر ارغوانی بر رنک
آلمشدی . اوزاقده ، ساحله کورونن
اوج شو آهولر ایچنده ظن اولنوردی .

کنج قاده نه دوغر و اکیلدم . « باکیکزشو
منظره یه ! » دیهه چکدم . فقط شاشیرمش
بر حالده صوصدم . آرتق یالکزر اوئی
کور ییوردم . اوده کل رنکنده ایدی . بو
لطیف وجودک اوزر یسنده سناک رنک لردن
بر پارچا آتشدی . ساچلری پنجه ، کوزلری
پنجه ، دیشلری پنجه ، البسه سی ، دانتلاری ،
تبعی ... اوت هر شئی پنجه ایدی . عاداتا
چیلدر ییوردم . صانکه قارشیمده جانلی
بر شفق کور ییوردم .

یاواشجه دوغر ولدی ، دوداقلرخی اوزاتدی .
بن اوره ره رنک ، چیلدر یارق اوکا تماس
ایده چکدم . سبایی ، سعادتی ، قادین حاله
تمل ایتش رؤیایی ، قانی وجودیمه قارشیمش
مفکوره نی اوپه چکدم .

— ساچلری بکزه اوزرنده بر طبرطل وار
دیدم . مکر بونک ایچین تبسم ایدیوردمش .
اوزمان باشیمه بر طوپوز ایدنی ظن ایتدم .
جائده بوتون امیدنی بردن بره قایب ایدنلر
کی بی تاب ، سسسسز دوشدم .

ایسته ، خانم افندی ، هیسسی بو قادر .
بو بر چوجو قللق ، احملق ، سر سملکدر .
آرتق ابدیاسومیه چکدم ... مع مافیه ... کیم بیلیر ؟

...

« اوزرنده بو مکتوب ظهور ایدن کنج
آدامک جسدی دون (سهن) نهری اوزرنده
(بوژ بوال) ایله (مارلی) آراسته در بولو .
تمشدر . بر بجره لی اسمنی اوکرده تمک ایچون
اوزرنی آرادینی زمان بو مکتوب چقمشدر »

نقل ایدن : علی راعب

مقدن ، حتی ، حتی ... اوقشامقدن بیله ستری
منع ایدیوردم .

راحت طوراجمعی وعد ایتدم . او ،
تمیزلری تکرار ایدیور دی : « اکر قیملدا
نیرسکر صندالی ده وریرم ! »

شیمدی یان بانه یاتمش ، کوزلری میز سهایه
دیکمش ، آفتیق یه کنده میز ترک ایتشدک .
صندالک مهم حرکتلری بزه بر بشیک ذوق
ور ییور دی . کیچه نهک خفیف اوغولوسی
شیمدی داها واضح اولارق قولاقلری
کلور ، بعضا می اوره رتیور دی . غریب
و آجی بر هیجانک ، نهایتسز بر شفتک ،
صمیمق ایچون قوللری ، سومک ایچون
قلبی آجق ، دوشونجیلری ، وجودیمی ،
حیاتی ، بوتون وار لیمی باشقه بر یسنه فدا
ایتمک احتیاجنه بکزمین بر حسک ایچمده
کیندیکه بو یودیکنی دوی یوردم .

کنج قادین صایقلا بور کی میرنده ایدی :
« نه ده میز ؟ نه می کیدیورم ؟ یوقسه ارضدن
اوزاقلاشبور می یم ؟ نه لطیف حیات . .
اوخ ! اکر بی سوسه دیکزر . . برا !! »
قلیم چیرینغه باشلادی ، هیچ بر جواب
ور یدمدم . شو آنده بلکه اونی سویوردم .
آرتق بنده شدید بر حرکت آرزوسی قللم
مشدی . بویله پک ای ایدم ، اونکله یان بانه
اوزانوب یاتق بکا کافی ایدی .

هیچ قیملدا نمادن ساعتله جه یاتدق . آلامز
تماس ایدیور دی . سحرلی بر قوت میزی
حرکتدن منع ایدیور دی . مجبول یوکسک
بر قوت ! میزی برینه تماس ایتکمزین بری
برینک اولان بیلکمزک فوخته صمیمی ،
نزه بر ازدواج ! بونه ایدی ؟ بیلور می ایدم ؟
بلکه عشق ایدی . . .

ساعت اوج واردی . یاواش یاواش شفق
سوکبور ، بویله بر آیدینلق سهای قاپلا بور دی .
صندالیز بر شیشه سجادیدی ، بن دوغر ولدم .
کوجوک بر آدالک کنارنده ایدک . قارشیزنده
اقلر بوتون کینشلیککنجه قمر می ، مور ،
پنجه شعللر ایچنده یاییور دی . آتون دومانلره